

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יום שמחת תורה, ה'תשכ"ט

חלק ד – י"ל לש"פ וירא, ט"ו מרחשון, ה'תשע"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלוי"צ ז"ל

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ וירא הבעל"ט – הננו מוציאים לאור חלק שלישי מהתוועדות יום שמחת תורה ה'תשכ"ט, הנחה בלתי מוגה (תדפיס מתורת מנחם – התוועדויות כרך נד (חלק ראשון י"ל לש"פ אמור אשתקד; חלק שני לש"פ נח שנה זו; חלק לש"פ לך לך שנה זו)).

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מ"אגרות-קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו ושיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ט' מרחשון, ה'תשע"ה,
שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2014 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5775 • 2014

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

מו. דובר כמ"פ אודות דברי רז"ל²⁶⁹ בנוגע לד' המינים, שהם רומזים על ד' סוגי בני": אלו שבדרגת אתרוג שיש בו טעם וריח, אלו שבדרגת לולב שאין בו ריח אבל יש בו טעם, אלו שבדרגת הדס, שאין בו טעם אבל יש בו ריח, ואילו שבדרגת ערבה שאין בה לא טעם ולא ריח, והמצוה היא ליטול ולאחד את כל ד' המינים, ואם חסר מין א', לא נתקיימה המצוה, והיינו, שצריך לאחד את כל הסוגים שבבנ"י, לא רק אלו שבדרגת אתרוג, אלא גם אלו שבדרגת ערבה (דכשם שיש מעלה באתרוג, שיש בו טעם וריח, כך יש מעלה בערבה (אף שאין בה טעם וריח) — שגדלים באחוה⁴), ובאופן שכל אחד מרגיש שהוא רק א' מד' מינים, ובכך מתאחד עם שאר המינים, ודוקא עי"ז נעשית השמחה האמיתית ד'ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים"⁶.

וענין האחדות התחיל כבר במתן-תורה,

— שאז נעשו בני"ל לעם", כמ"ש²⁷⁰ "ולקחתי אתכם לי לעם", כיון שאז "בנו בחרת מכל עם ולשון"²⁷¹, "בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו" (משא"כ בזמן אברהם ושאר האבות שהיו קודם מ"ת, לא היתה מציאות של אומה ישראלית, וכדברי הרס"ג²⁷² "אין אומתנו אומה אלא בתורתה"), לאחר ההכנה דאמירת "נעשה ונשמע", ובהקדמת נעשה לנשמע (שיעשו הכל, רק צריכים לידע מה לעשות) —

שאז בחר הקב"ה לא רק את ראשי העם, אלא גם את האנשים הפחותים, וכדאיתא בילקוט²⁷³: אילו היו ישראל ששים ריבוא חסר אחד, לא היתה ניתנת התורה אפילו לגדול שבגדולים, כי, הענין ד"ברכנו אבינו" הוא דוקא כאשר "כולנו כאחד"²⁷⁴ — כאשר כולם יחד עמדו במעמד הר סיני (כולל גם כל הנשמות שבכל הדורות, "אשר ישנו פה גו' ואת אשר איננו פה"²⁷⁵, כדאיתא בפרדר"א²⁷⁶), וכולם יחד אמרו "נעשה ונשמע"¹⁷⁸ (שיקיימו תמיד את רצונו של הקב"ה, גם בהיותם

(269) ויק"ר פ"ל, יב. א. בר" פ"ע, ט. דבר" פ"ז, ח.
 (270) וארא ו, ז. (274) נוסח ברכת "שים שלום" בתפלת
 (271) ראה שו"ע אדה"ז או"ח ס"ס ס"ד. העמידה. וראה תניא פלי"ב.
 (272) נציבים כט, יד. וש"נ.
 (273) בספרו אמונות ודעות מ"ג פ"ז. (274) פמ"א. שמור"ר פכ"ח, ו. תנחומא
 (275) יל"ש יתרו רמז רפ. מכילתא שם יט, יתרו יא. זח"א צא, א.

בגוף, ובגלות כפול ומכופל); וכמו"כ צריכה להיות תמיד ההתאחדות של כל בני"י, ורק אז יכולים לקיים את ה"נעשה ונשמע" (תוך כדי ביטול כל הענינים המבלבלים כו').

ולכן: כל מי שהוא בן אברהם יצחק ויעקב, והי' במעמד הר סיני, ועי"ז נכלל בעם ישראל, הנה גם אם הוא בסוג היותר תחתון, צריך להתאחד עמו, ומתוך שמחה גדולה — "ושמחתם לפני ה' אלקיכם" — לא בגלל שתהי' מזה תועלת גשמית או רוחנית, אלא בגלל היותו "לפני ה'", שנבחר ע"י הקב"ה יחד עם כל בני"י.

ועוד ענין יש ללמוד מהתאחדות ד' המינים — שגם אצל כל אחד בעצמו צ"ל התאחדות כל הכחות והאברים: לא די בכך שיש לב יהודי, אלא יש צורך בשלימות של כל האברים שיהיו כולם באופן יהודתי ("אידישע"). — הן אמת ש"רחמנא לבא בעי"י²⁷⁷, וגדלה מעלת הלב שהוא "מלך שבאברים"²⁷⁸, ובו נמצא ה"דם" ש"הוא הנפש"²⁷⁹, אבל יש גם צורך שהלב יפעל על כל האברים — "לבא פליג לכל שייפיין"²⁸⁰, היינו, שיהיו ידים יהודיות, שנותנים צדקה, ורגלים יהודיות, שרצים לדבר מצוה, וכיו"ב, כפי שלמדים מהאחדות של כל ד' המינים שהם בדוגמת פרטי האברים²⁸¹.

מז. ובפרטיות יותר:

מצות ד' מינים באה לאחרי מצות סוכה — שהסוכה מקיפה את האדם ראשו ורובו¹⁹¹ (כפי שמבאר רבינו הזקן²⁸² "יסובבנהו"²⁸³ קאי על הסוכה), והיינו, שלא די בכך שרגליו נמצאים בסוכה, אלא יש צורך שיהיו בסוכה גם ראשו ורובו (לא רק ראשו, אלא גם גופו, ולא רק חלק א' של הגוף, אלא כל חלקי הגוף), ובאופן שהסוכה מקיפה את כל האדם בשוה (ולא שחלק אחד הוא באופן כזה וחלק שני הוא באופן אחר, כמו בלבושים, שהם לפי מדת האברים).

וענין זה מלמדנו שקיום המצוות צריך להיות לא רק מצד שכל ורגש, אלא מצד ענין שלמעלה משניהם — שזהו ענין האמונה שמקיף

(281) ויק"ר שם, יד.
 (282) ד"ה יסובבנהו במאמרי אדה"ז
 תקס"ו ח"ב ע' תשכו ואילך. וש"נ. וראה גם
 ד"ה לה"ע הסוכות דיום ב' דחה"ס פ"ב
 ואילך (לעיל ע' 101 ואילך).
 (283) האזינו לב, יר"ד.

(277) סנהדרין קו, ב ובפרש"י. זהר ח"ב
 סכב, סע"ב. ח"ג רפא, ריש ע"ב.
 (278) ראה זח"ב כגנ, א.
 (279) פ' ראה יב, כג.
 (280) ראה זח"ג קסא, ריש ע"ב. רכא, ב.
 רלב, א.

את כל האדם²⁸⁴, בדוגמת הסוכה שמקיפה את האדם כולו, ראש ולב בשוה.

ולאחרי כן באה מצות ד' מינים, שבה מודגשת ההתאחדות של כל חלקי האדם — שיש צורך בכלם, הן הכחות הנעלים, כמו רגש הלב וכו', והן הכחות התחתונים, כמו כח המעשה, ואי אפשר שיהי' אחד מהם ללא השני כו'; וכשם שצ"ל התאחדות כל הכחות שבאדם, ד' המינים שבו, כמו"כ צ"ל ההתאחדות של כל הסוגים שבכללות בני"י, ד' המינים שמחוץ הימנו, כנ"ל.

והסדר בזה — שתחילה צריך האדם לתקן את עצמו, להכניס את עצמו — ראשו ורובו — לסוכה, ואח"כ לפעול גם על אחרים, לאחד את כל בני"י בענין של מצוות, שזהו תוכן מצות ד' מינים.

מת. והתאחדות זו צריכה להיות תמיד — הן בשבת ויו"ט והן בימות החול, שלכן יש בחג הסוכות שבעה ימים, שכוללים את כל ימות השבוע, וגם שבת ויו"ט.

והענין בזה:

יהודי שהוא בדרגת אתרוג, יכול לטעון, שרק בשבת ויו"ט יש ביכלתו להתאחד עם יהודי שהוא בדרגת ערבה, יהודי פשוט, כיון שאז, יש גם לו זמן פנוי ללמוד תורה, משא"כ בימות החול שבהם אין לו פנאי ללמוד תורה, אין לו שייכות לתורה, ולכן אינו יכול להתאחד עמו.

ועד"ז טוען יהודי שהוא בדרגת ערבה, שבימות החול, בהיותו עסוק בעסקיו, אינו יכול להתאחד עם יהודי אחר שאין לו הרבה כסף כמותו, ובפרט יהודי שבדרגת אתרוג שאין לו כסף...

כאשר הוא מגיע לבנק, אזי מקבלים אותו בכבוד, ומגישים לו כסא... משא"כ פלוני, שאין לו כלל חשבון בבנק, ואינו יודע שפת המדינה, כך, שלא שומעים את דבריו ולא מתחשבים בו כלל. וכיון שכן — טוען הוא — מתבייש ללכת יחד עמו, כיון שיחשבו שגם הוא כמותו... והוא עלול לאבד את ה"אשראי" ("קרעדיט") שלו!...

ועל זה בא הלימוד מחג הסוכות, שהוא במשך שבעה ימים, ובכל יום ישנה מצות ד' מינים שבה מודגשת ענין האחדות — להורות שבכל הזמנים, הן בשבת ויו"ט והן בימות החול, צריך האתרוג להתאחד עם הערבה, והערבה עם האתרוג.

(284) חסר קצת (המור"כ).

מט. וע"י ההתאחדות שבמצות ד' מינים נעשית שמחה גדולה יותר מכללות השמחה של חג הסוכות — "ולקחתם לכם גר" ושמתם לפני ה' אלקיכם" — כיון שאחדותם של בני" פועלת תענוג גדול למעלה, כמשל האב שאין לו תענוג גדול יותר מזה שרואה שכל בניו הם באחדות, ולכן אמר רבינו הזקן בנוגע להתוועדות חסידית, שמיוסדת על אחדות ורעות, שבכחה לפעול יותר מפעולתו של מלאך מיכאל²⁸⁵.

וכיון ששמחה פורצת גדר³⁷ — מסירה השמחה את כל המחיצות, אפילו המחיצות שישנם ע"פ תורה, כך, שמתבטלים המחיצות שבין גדול לקטן, ובבוא שמח"ת רוקדים כולם יחד בריקוד אחד.

והענין בזה:

לכאורה, בשלמא יהודי שלומד תורה, רוקד בשמח"ת, אבל למה רוקד גם האיש הפשוט?

אך הענין הוא — ש"משה קיבל תורה מסיני ומסרה"²⁸⁶ לכל בני"י, וכאמור, אילו היו בני"י ששים ריבוא חסר אחד, אפילו איש פשוט, לא היתה נתינת התורה, ולכן, גם מי שאינו יודע לקרוא ללא נקודות, הרי הוא שמח בשמח"ת, שאז עטופה התורה במעיל³¹, ודוקא אז מתעוררת שמחה פנימית.

ואין זה רק באופן שהאיש הפשוט מתאחד עם לומד התורה, אלא באופן שזהו ענין אחד וריקוד אחד.

ולא כדברי האיש פשוט להרה"צ רלוי"צ מבארדיטשוב שהוא רוקד בחתונה של אחיו³², אלא זוהי חתונה שלו, כיון שגם לו נתן הקב"ה את התורה, כמ"ש²⁴ "תורה צוה לנו משה מורשה גו'", והרי ענין הירושא אינו תלוי במעלות והתכונות של היורש, אלא זהו ענין ששייך לכולם בשוה — אם הוא רק "יורש", ולכן שייכת התורה לכל בני"י בשוה, ואצל כולם השמחה היא בשוה.

ג. ומשמחה זו לוקחים כח על כל השנה כולה — שגם כאשר "יעקב הלך לדרכו"²¹⁰ בעניני העולם, יוכלו לקיים את עניני התורה (כיון שלוקחים את התורה לא מצד השכל שבה, אלא באופן של הקדמת נעשה לנשמע).

ועי"ז נמשכת לכל אחד מישראל ברכה בכל טוב בכל המצטרך לו,

(285) ראה אנ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג (286) אבות רפ"א. ע' תיג. וש"נ.

"מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"²⁸⁷ של הקב"ה, ובאופן ש"כל הנותן בעין יפה הוא נותן"²⁸⁸,

— וכמדובר במאמר שלפנ"ז²⁸⁹ שהענין ד"בעין יפה הוא נותן" קאי על מ"ש²⁹⁰ "עין לא ראתה אלקים זולתך", אבל אצל אלקים ישנו הענין ד"עין ראתה", וענין זה נותן הקב"ה לבנ"י ללא מניעות ועיכובים, מצד שלימות הבחירה ש"בנו בחרת" ו"נתן לנו את תורתו" —
 וכמ"ש⁵² "אם בחוקתי תלכו וגו'" אזי "ונתתי גשמיכם בעתם", "ונתתי שלום בארץ"²⁹¹, וכל הברכות המנויות בפרשה, עד לביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

נא. בהמשך להמדובר לעיל (סמ"ז ואילך) אודות האחדות של בנ"י שנפעלת ע"י מצות ד' מינים, ועד להאחדות דשמח"ת שכולם רוקדים ביחד — הרי כיון שתורת-אמת דורשת שגדול בישראל ירקוד יחד עם הקטן ויתאחד עמו, בודאי שכן הוא האמת, שהשמחה של שניהם היא בשוה.

וההסברה בזה:

כשמדובר אודות ענין של הרגש וכו' — יש חילוק בין גדול לקטן; ועד"ז כשמדובר אודות ענין של לימוד, הרי זה תלוי במדת ההבנה וההשגה, ולכן, מי שמבין מה שלומד צריך לברך ברכת התורה, כיון שמקיים מצות תלמוד תורה, ומי שאינו מבין, אינו יכול לברך ברכת התורה²⁹².

אבל, מי שלא רוצה לרמות את עצמו ("נאַרן זיך") בפירוש המילות של ברכת התורה — שזוהי ההקדמה ללימוד התורה, כמו שכל ברכה היא הקדמה לעשיית המצוה — הנה:

תוכן הברכה "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו" הוא — שהתורה היא תורתו של הקב"ה, שזהו ענינה הפנימי של התורה, ומזה מובן, שכשם שהקב"ה הוא אחדות הפשוטה, כן הוא גם בנוגע לתורה, שהרי הוא וחכמתו אחד²⁹³, ולכן, כשם שאי אפשר שתהי' הבנה והשגה בהקב"ה, כמו"כ אי אפשר שתהי' הבנה והשגה בתורה.

(290) ישעי' סד, ג.
 (291) בחוקתי כו, ו.
 (292) ראה הלי' ת"ת לאדה"ז ספ"ב. וש"נ.
 (293) ראה רמב"ם הלי' יסוה"ת פ"ב ה"י.

(287) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.
 (288) ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.
 (289) ד"ה לה"ע הסוכות הנ"ל פ"ו (לעיל)
 ע' (107).

[ולהעיר מהפתגם²⁹⁴ "אילו ידעתיו הייתיו", היינו, שע"י התורה יכול להיות הענין ד"ידעתיו" — דלכאורה: כיצד יכול להיות הענין ד"ידעתיו" — הרי יכולים לידע רק פעולותיו ומעשיו, אבל לא אותו בעצמו?! אבל אעפ"כ ישנו הציווי "דע את אלקי אביך"²⁹⁵, וענין זה נעשה ע"י ההתבוננות בגדלות הבורא כפי שנראית מבריאת העולם — "מה רבו"²⁹⁶ ו"מה גדלו מעשיך ה'"²⁹⁷, וכמ"ש "כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך"²⁹⁸, ודי בכך ש"שאו מרום עיניכם" ומיד "וראו מי ברא אלה"²⁹⁹. וע"י התבוננות בזה יכולים לבוא לידי קיום ציווי הקב"ה בתורה, ולולי זאת לא יכול להיות אמייתת קיומם כו"²⁸⁴].

אלא מאי — כאמור לעיל (סל"ח) בנוגע לשמחה של מצוה מצד "אהבת הא-ל" — שבאהבתו הגדולה נתן לנו הקב"ה את תורתו, וכאמור, ש"כל הנותן בעין יפה הוא נותן", באופן שגם כשהנשמה מלובשת בגוף המדוד ומוגבל, נוכל להבין בשכל אנושי את עניני התורה, שכן, לאמיתו של דבר, לא מובן ע"פ שכל איך יכול אדם להבין חכמתו של הקב"ה, ואין זה אלא לפי ש"הוא הנותן לך כח לעשות חיל"³⁰⁰, ולא מצד עצמו.

ונמצא, שנתינת התורה באופן שתוכל להיות הבנה בתורה היא תוס' עליון של הקב"ה לבנ"י, ולא בגלל שלא היתה ברירה להקב"ה והוכרח לתת התורה לבנ"י, בגלל שלא היו עמים אחרים — כלשון רש"י בפירושו על התורה³⁰¹: "לא תאמרו אתם לבדכם שלי ואין לי אחרים כו", אלא לפי ש"בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו".

וההתבוננות בזה נותנת את האפשרות שיהודי יוכל לרקוד יחד עם חבירו, מבלי הבט על החילוקים שביניהם, בלב שלם ובאמת — כי, מצד הענין ד"בחר בנו" שניהם שוים, ואין שום הסברה וטעם שאחד ירגיש את עצמו גדול יותר מחבירו.

גב. וזוהי גם ההסברה על מ"ש³⁰² "ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם":

כדי שיוכל להיות קיומה של "אגודה אחת", למרות שינויי הזמן

(297) שם צב, ו.

(298) שם ת, ד.

(299) ישעי' מ, כו.

(300) עקב ה, יח.

(301) יתרו יט, ה.

(302) נוסח תפלת ימים נוראים.

(294) ס' העיקרים מ"ב ספ"ל. מד"ש פ"ו

מ"ז. וראה מו"נ ח"א פנ"ח. וראה גם סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 26.

(295) דברי הימים-א כח, ט. וראה תניא

קו"א קנו, ב. ובכ"מ.

(296) תהלים קד, כד.

והמקום והשינויים בין דברים שונים בגשמיות וברוחניות — הנה לכל לראש צריכה להיות מטרה אחת שמאחדת אותם.

אך גם כשיש מטרה אחת — אם זהו ענין שיש בו שינויים, הרי סוכ"ס יבוא לידי גילוי החילוק שביניהם.

כאשר מטרת ה"אגודה" היא מלכתחילה בשביל ענין שהוא תחת שינויי הזמן דעבר הוה ועתיד, או שינויי המקום, שיש מקום רק לענין זה ולא למשנהו, ובלשון רז"ל³⁰³ "כלי מלא אינו מחזיק", כיון שמקומו של דבר זה סותר למקומו של הדבר השני — הנה סוכ"ס תתפרד החבילה; וכיון שבעת התייסדות ה"אגודה" יודעים שסוכ"ס יפרדו זמ"ז, ועד שיכול להיות שיהיו מנגדים זל"ז, הרי מלכתחילה אין זו אחדות אמיתית.

וכדי שתהי' אחדות אמיתית, יש צורך שהמטרה המאחדת תהי' קיימת לנצח נצחים, ולמעלה משינויים, שלכן אינה משתנית מצד שנויי הזמן והמקום, שפועלים רק על ענינים שהם בגדר שינוי.

אך כיצד שייך שיהי' בעולם ענין שלמעלה משינויים, בה בשעה שכל מציאות העולם הו"ע של שינויים³⁰⁴ — הנה על זה ישנו הענין ד"לעשות רצונך", רצון הבורא, שהוא למעלה משינויים של זמן ומקום, ואז מתקיימת ה"אגודה" לעד ולעולם, ופועלת בכל אחד מחברי האגודה שיתמעטו הענינים המפרידים ביניהם, ועד שנעשים למציאות אחת שלא שייך בה ענין של פירוד.

נג. וכאשר נמצאים במעמד ומצב ד"כולנו כאחד", הרי זה צינור להמשכת הברכה מ"ה' אחד".

וכפי שמפרש רבינו הזקן³⁰⁵ מ"ש³⁰⁶ "גוי אחד בארץ", שכאשר בני נמצאים "בארץ" במעמד ומצב ד"גוי אחד", אזי פועלים המשכת הברכה מ"ה' אחד", ע"י תורתו, "תורה אחת לכולנה", כיון שממלאים שליחותם

עומק המושג שבה כו", שאין זה בגלל שאינה בבחי' מציאות — אדרבה: זוהי מציאות נעלית ביותר, ומצד גודל מעלה לא יכול חוש המישוש להיות כלי לזה. (305) ראה תניא אגה"ק רס"ט. תו"א וישב כו, סע"ד. מקץ לה, א. ויקהל פז, סע"ג. ובכ"מ. (306) שמואל"ב ז, כג. ועוד.

(303) ברכות מ, א. וש"נ.
 (304) חסר קצת (החז"ל). — נזכר גם הענין ד"שית אלפי שנים הוה עלמא וחד חרוב" (ר"ה לא, א. וש"נ), שהפירוש בזה, שהעולם יתעלה לדרגא נעלית ביותר (ראה בהנסמן בלקו"ש ח"ז ע' 291 הערה *21). ונזכר גם בנוגע למ"ש בשער היחוד והאמונה (פ"ט) שאי אפשר לומר "על איזו חכמה רמה ועמוקה שאי אפשר למששה בידיים מפני

להודיע ולהכריז בעולם ש"ה' אחד ושמו אחד"³⁰⁷, ו"ה' מלך גו"¹⁹⁷, בעבר בהוה ובעתיד, באופן שלמעלה מכל שינויים.

וזוהו גם שלאחרי הקרבת שבעים פרים כנגד שבעים אומות העולם¹⁹⁶, מקריבים "פר אחד איל אחד"¹³ — שע"ז פועלים גם באומות העולם ענין האחדות, "לעבדו שכם אחד"³⁰⁸, כיון שבכל העולם יהי' הגילוי ד"ה' אחד ושמו אחד", "כשאני נכתב אני נקרא"³⁰⁹, והיינו, שיהי' בגלוי הענין דהוי' מלשון מהוה³¹⁰, שיראו בגלוי שהקב"ה מהוה את העולם מאין ליש בכל רגע ורגע⁹ — לא רק כפי ש"נכתב", שלמדו זאת ב"חדר" וב"שיבה", אלא כך יהי' גם "נקרא", שבנ"י יכריזו זאת בכל העולם.

ועד ש"וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו"³¹¹ — לא רק כמו אצל מלך בשר ודם, שאנשי המדינה הם מציאות בפני עצמה, אלא באופן ש"כל פעול" ידע וירגיש שכל מציאותו אינה אלא "כי אתה פעלתו" מאין ליש.

ומובן שאז יראו בגלוי למטה מעשרה טפחים ש"אין עוד מלבדו"³¹², כי, "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר"³¹³, ש"כל בשר" הגשמי יראה שמציאותו היא דבר ה' — "בדבר ה' שמים נעשו"³¹⁴, שעל ידו מהוה הקב"ה מציאות זו בכל רגע ורגע.

ואז יכולה ה"אגודה אחת" למלא תפקידה מתוך שמחה אמיתית, מבלי להתפעל מהעולם, דכיון שהקב"ה מהוה את העולם מחדש בכל רגע ורגע, הרי לא שייך שיהיו מניעות ועיכובים כו'.

נד. (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א):

יתן הקב"ה שתהי' שנה של לימוד התורה וקיום מצוותי' במלוא האפשרות, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע להשפעה על שאר בני"י שילמדו תורה ויקיימו מצוות, כולל גם בנוגע להשפעה על שבעים אומות העולם שיקיימו שבע מצוות שנצטוו עליהם.

וכל זה — באופן ד"ותגזור אומר ויקם לך"³¹⁵, כיון שהולכים

(311) נוסח תפלת ר"ה.

(312) ואתחנן ד, לה.

(313) ישעי' מ, ה.

(314) תהלים לג, ו.

(315) איוב כב, כח. וראה שבת נט, ב.

תענית כג, א. ועוד.

(307) זכרי' יד, ט.

(308) צפני' ג, ט. וראה רמב"ם הלי' מלכים

ספי"א.

(309) פסחים נ, א. וש"נ.

(310) זח"ג רנו, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט.

תניא שעהיוה"א רפ"ד. ובכ"מ.

בשליחותו של הקב"ה לפעול ש"ידע כל פעול כי אתה פעלתו", ו"הקב"ה עוזרו"³¹⁶, וכמארו"ל³¹⁷ "אדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה", ועד שפועל בהבריאה כולה שתהי' באופן ד"טוב מאד"³¹⁸ (כמ"ש בקריאת היום), כפי שיושלם בביאת משיח.

אך צריכים לידע שבינתיים נמצאים עדיין בני" בכל מקום שהם בגלות, ובחושך כפול ומכופל, אלא שיודעים שכתלי הגלות בוערים ("דער גלות ברענט")³¹⁹, ויש כבר סדקים בכתלי הגלות, כמ"ש³²⁰ "משיגח מן החלונות מציץ מן החרכים", ובקרוב ממש יבוא "איש (ש)צמח שמו"³²¹, ש"יבוא .. בשמחת תורה"³²², שיפעל "לעבדו שכס אחד", ויקבץ נדחי ישראל, ויבנה ביהמ"ק במקומו³²³, וישחרר את כל ארץ ישראל "עד הנהר הגדול נהר פרת"³²⁴, בקרוב ממש, בעגלא דיין, במהרה בימינו.

* * *

נה. כיון שבודאי הגיע כבר הזמן ("די העכסטע צייט") לתפלת מעריב — יש להזכיר עוד כמה נקודות:
לכל לראש — בנוגע ל"קרן השנה"³²⁵:

ידוע גודל מעלת הצדקה, ש"שקולה כנגד כל המצוות"³²⁶. אבל כיון שלא לכל אחד יש אפשרות ליתן צדקה בכל יום, לכן מהראוי להפריש סכום כסף וליתנו לגבאי צדקה, שיתן לצדקה (עבורו) בכל יום, גם עבור שבת ויו"ט — באופן המותר — שגם בהם זקוקים לברכת ה'.
ואלו שלא עשו זאת מיד בהתחלת השנה, יעשו זאת בהקדם, מיד ב"אסרו-חג", להפריש מממונם ומהונם, כנ"ל, וליתן גם עבור הימים שכבר עברו משנה זו, ע"ד שמצינו בנוגע למחצית השקל, שתורמים על הגבוי ועל העתיד לגבות³²⁷, ובאופן ש"כל הנותן בעין יפה הוא נותן"³²⁸.

נו. ונקודת נוספת:

כיון שמתחיל עתה הענין ד"ויעקב הלך לדרכו"²¹⁰, יש לזכור מה

(322) פיוט "שישו ושמחו" דשמח"ת.
(323) ראה רמב"ם שם.
(324) לך לך יד טו, יח.
(325) ראה גם תו"מ חנ"א ס"ע 241 ואילך. וש"נ.
(326) ב"ב ט, א. וראה תניא פל"ז (מח, ב).
(327) כתובות קח, א. וש"נ.

(316) סוכה נב, ריש ע"ב. וש"נ.
(317) יומא לט, רע"א. תניא ספכ"ז.
(318) בראשית א, לא.
(319) ראה אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ו ע' שעב (נעתק ב"היום יום" בתחלתו).
(320) שה"ש ב, ט.
(321) זכרי' ו, יב.

שמסופר בפרשת בראשית שהקב"ה נתן לאדה"ר "עזר כנגדו"³²⁸ — "זכר ונקבה בראם", ודוקא אז, כשהיו שניהם יחדיו, אזי "ויברך אותם ויקרא את שמם אדם"³²⁹.

וההוראה מזה — שהרי כל סיפור בתורה הוא חלק מ"תורה", לשון הוראה³³⁰ — שהשלימות היא כשבונים משפחה בישראל, האיש יחד עם האשה — שעוזרת לו להתנהג באופן המתאים ליציר כפיו של הקב"ה³³¹, נוסף לכך שהיא בעצמה מתנהגת באופן כזה, שהרי גם היא יציר כפיו של הקב"ה, כמ"ש³³² "ויבן ה' אלקים את הצלע וגו'", וחשיבות זו ישנה גם בכל הדורות שלאח"ז, אצל כאו"א שבשם אדם יכונה להיותו ראוי לשם זה, ושניהם יחד בונים בנין בישראל, שנעשה "כלי" ו"בית" לקבל ברכת הוי' ד"פרו ורבו"³³³, להעמיד בנים ובנות במספר רב עד ש"לא ימנה ולא יספר מרוב"³³⁴, ובאופן ד"מלאו את הארץ וכבשוה"³³⁵ — לעשות ממנה "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"³³⁵.

והתכלית היא — שכל אחד עם משפחתו ועם ארצו יהיו כרצון ה', ואז תהי' ארץ מבורכת בכל טוב, כמ"ש בברכתו של יוסף⁸⁷: "ממגד שמים מטל" — בנוגע לענינים רוחניים ("שמים"), שיהיו באופן ד"ממגד" (לשון עדנים ומתק³³⁶), "ומתהום רובצת תחת" — בנוגע לענינים גשמיים.

וכל זה נעשה עי"ז שממלאים את השליחות של הקב"ה ששולח את נש"י לפעול הענין ד"מלאו את הארץ וכבשוה", עד שנעשה "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"³¹⁸, בקרוב ממש, למטה מעשרה טפחים.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון הצמח צדק, ניגון אדמו"ר האמצעי, וניגון אדמו"ר הזקן בן ד' הבכות (בבא הד' — פ"א), והניגון "ניע זשוריצי כלאפצי"].

* * *

נז. כאן המקום להזכיר ע"ד ההתחזקות בלימוד התורה — שהרי

(332) שם ב, כב.
(333) שם א, כח.
(334) מלכים-א ג, ח.
(335) עקב יא, יב.
(336) פרש"י עה"פ.

(328) ב, יח.
(329) שם ה, ב.
(330) ראה רד"ק לתהלים יט, ת. גו"א ר"פ
(בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.
(331) ראה ב"ר פכ"ד, ה. קה"ר פ"ג, יא

הענין של שמח"ת הוא שבנ"י שמחים עם התורה והתורה שמחה עם בני³³⁷, והרי זוהי שמחה אמיתית, שפורצת גדר, ומסייעת גם בהבנת והשגת התורה, שיכולה להיות בעומק יותר עד אין סוף, שהרי התורה "ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים"¹⁴⁹, ולזה באים ע"י השמחה בשמח"ת.

וענין זה קשור גם המנהג שמיד לאחרי שמח"ת עוסקים בשקו"ט ופלפול בעניני תורה, שזהו א' הדברים שבהם התורה נקנית: "פלפול התלמידים"³³⁸ — בה"כינוס תורה"³³⁹, "כינוס" ש"הנאה להן והנאה לעולם"³⁴⁰, כיון שבונים את העולם באופן חדש לגמרי.

ומכל הענינים שנאמרו בהתוועדות, יש ענינים שיכולים לשמש בתור השתתפות שלי בהכינוס.

ונוסף לזה ישנו גם הענין ד"גדולה לגימה שמקרבת"³⁴¹, שלכן יקחו מהחלה והמשקה, כדי להמשיך את הענינים במשך הכינוס גם באכילה ושתי'.

ויה"ר שיהא ה"כינוס" בהצלחה רבה, ויביא לידי מעשה — לימוד התורה וקיום המצוות בהידור, ומתוך שמחה וטוב לבב.

[לאחרי ברכת המזון, הברכה, תפלת ערבית והבדלה — נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א לכל אחד מהמסובים שי' מ"כוס של ברכה"³⁴²].

לו כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגנו תחילה בקול חזק יותר ואח"כ בקול דק ונמוך יותר. אח"כ הורה לו לנגן הניגון "ופרצת", וכשניגנו בשינויים קלים, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בבת-שחוק): כנראה כן הוא בנוסח ארץ ישראל, ועכשיו ינגן "ופרצת" נוסח בבל. ואמר, שניגון זה צריך לנגנו תחילה בקול דק ונמוך יותר, ואח"כ בקול חזק ובמהירות יותר. ואח"כ הורה לו לנגן הניגון "כי בשמחה תצאו".

337) ראה גם שיחת ליל שמח"ת דאשתקד ס"ב (תו"מ חנ"א ס"ע 156). וש"נ.

338) אבות פ"ו מ"ו.

339) ראה גם תו"מ שם ס"ע 229 ואילך. וש"נ.

340) סנהדרין ע"א, סע"ב (במשנה).

341) ראה שם קג, סע"ב ואילך.

342) במהלך חלוקת כוס של ברכה, התחיל א' האורחים (ר' שמואל קטן מכפ"ח) לנגן בכינור את הניגון "עסן עסט זיך", והורה

הוספה

א

ב"ה. כח' אייר תשט"ו

ברוקלין

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף דיין בריף פון כ"ז אייר.

איך בין געווען צופרידען צו ליענען אין דיין בריף, אַז די הנהלה פון דער ישיבה האָט מסכים געווען אַז דו זאָלסט פּאַרטזעצען דיין לערנען בישיבה הק' תומכי תמימים אויף די ספעציעלע תנאים. וואָס באמת זיינען די תנאים, אַן און פאַר זיך — ראוי אַז מען זאָל זיי מקיים זיין, אויך מצד דיר אַליין, און בפרט אַז דורך זיי ווערט אויך דער תיקון המעוות. און השי"ת זאָל דיר העלפען צו אַריינטראַכטען זיך אין דעם מאמר רז"ל — לא יגעת ומצאת אל תאמין יגעת ולא מצאת אל תאמין, און זאָלסט זיך אַוועקגעבען מיט התמדה ושקידה צום לערנען תורת הנגלה ותורת החסידות, וכלשון הספרי המובא בפירוש רש"י על הפסוק אם בחקותי תלכו — שתהיו **עמלים** בתורה, און השי"ת זאָל דיר מצליח זיין אין לימוד התורה וקיום המצוות, און דאָס זאָל זיין מתוך קבלת עול ויראת שמים, הקדמת נעשה לנשמע.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים

מ. שניאורסאהן

[תרגום חפשי]

במענה על מכתבך מכ"ז אייר.

שמחתי לקרוא במכתבך, שהנהלת הישיבה הסכימה שתמשיך את לימודך בישיבה הק' תומכי תמימים, ע"פ התנאים המיוחדים [שהציבה]; אשר באמת, תנאים אלו לשעצמם — ראויים הם שיקיימו אותם, גם מצדך, ובפרט שעל ידם נהי' תיקון המעוות. והשי"ת יעזור

א

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (גרינבוים, תשנ"ח).

אויף די ספעציעלע תנאים: ללמוד משהו בע"פ, ועד שיגמור הלימוד אינו יכול ליכנס בישיבה.

מאמר רז"ל — לא יגעת ומצאת אל תאמין כו': מגילה ו, ריש ע"ב.

על הפסוק אם בחקותי תלכו: ר"פ בחקותי.

הקדמת נעשה לנשמע: שבת פח, א.

לך להתבונן במאמר רו"ל — לא יגעת ומצאת אל תאמין יגעת ולא מצאת אל תאמין, ותמסור עצמך בהתמדה ושקידה ללימוד תורת הנגלה ותורת החסידות, וכלשון הספרי המובא בפירוש רש"י על הפסוק אם בחקותי תלכו — שתהיו **עמלים** בתורה, והשי"ת יצליחך בלימוד התורה וקיום המצות, ושיהי' זה מתוך קבלת עול ויראת שמים, הקדמת נעשה לנשמע.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים.

ב

בי"ה, ל' תשרי תשי"ב
ברוקלין

האברך אברהם יצחק ברוך שי

שלום וברכה.

במענה למכתבך מז"ך תשרי, בו כותב אודות הגיעך לגיל מופלא לאיש. ותבקש את אביך שי וכן את הר"י שלך שי להסבירך ענין דמופלא לאיש והאחריות הנוספת על ידי זה. ותקותי שזה יוסיף אצלך רצון וחפץ לעוד יותר התמדה ושקידה בלימוד ולהנהגה כיאות לתלמיד ישיבה הק' תומכי תמימים, ויהי רצון שתצליח בהאמור וגם על חבריך שי תשפיע בכזה על ידי היותך דוגמא חי'.

בברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
א. קווינט, מזכיר

ב

מצילום האגרת.
האברך אברהם יצחק ברוך: גערליצקי, מאַנטרעאַל.
מופלא לאיש: ראה נזיר כט, ב. וש"נ.

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע